

SKARBIEC
DLA
DZIECI.

*a Biblioteki
Mony...*

(SNOPEK I.)

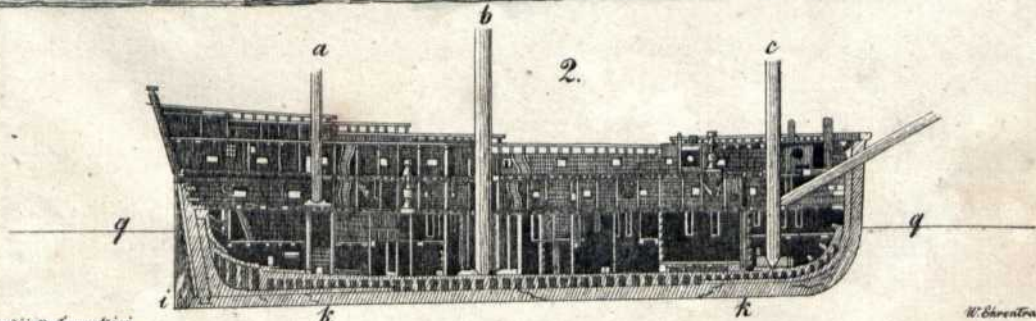
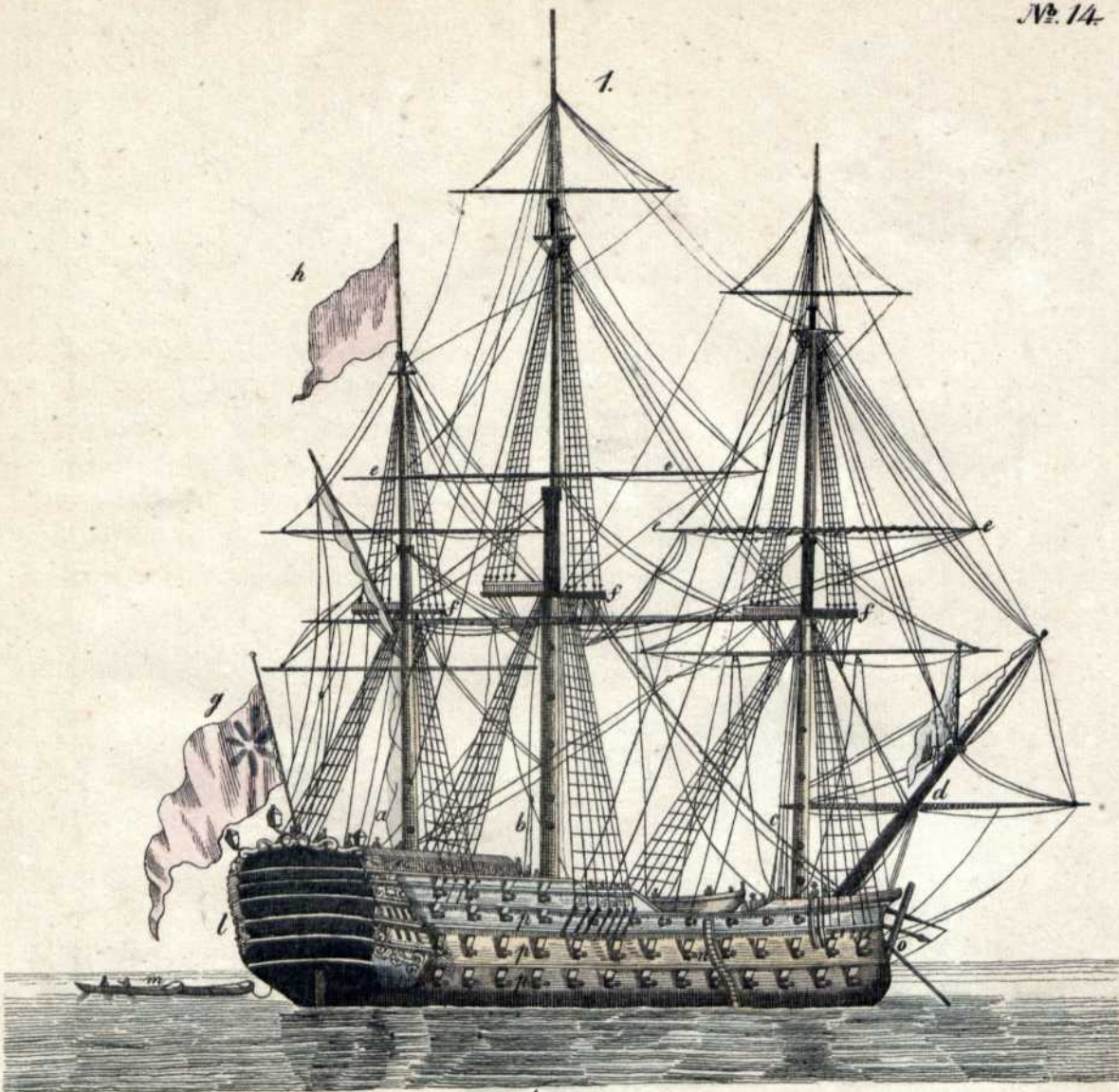
1830.

KWIECIEN

W PUŁAWACH

W DRUKARNI BIBLIOTECZNEJ.

O K R E T.

BUDOWĘ okrętu policzyć można do najdowcipniejszych i najpożyteczniejszych wynalazków człowieka. Drzewo wydrażone, jakiego dzieć ludzie używają dotąd zamiast czółna, obudziło zapewne pierwszą myśl do zbudowania statku wodnego. Ta pierwsza próba musiała być bardzo niedoskonała; wiele upłynęło czasu, nim człowiek, dziedzie wiadomości i doświadczenia poprzedników swoich zbudował na koniec okręt w takim stanie w jakim go dziś widzimy, i puścił się na nim drogami dotąd nieznanymi, na poszukiwanie nowych bogactw, wiadomości i nowych światów.

Główny podział okrętów jest: na

- 1, Okręty handlowe czyli kupieckie, i
- 2, Okręty wojenne.

1. Okręt zwyczajny kupiecki.

Okręt zwyczajny kupiecki podobny jest do ogromnego czółna nakrytego zwierzchu płaską drewnianą podłogą, która się zowie pokładem okrętu. Wysokie i mocne słupy sosnowe, umocowane na dnie okrętu, i prostopadle wznoszące się nad pokład zowią się: Maszty. Do masztów przyczepiane są mnogością powrozów wielkie płócienne płachty, które się zowią: Żagle. W rozpuszczone żagle wiejące wiatry nadają ruch okrętowi. Sztaba, czyli przód okrętu, jest spiczasta, aby łatwiej rozdzielać wody, i torować drogę. Rufa zaś, czyli tył okrętu, jest raczej zaokrąglona. Do niej przytwierdzone jest ramie od rudla; którego poruszeniem kieruje się okręt w różne strony, podobnie jak ryba kieruje się ogonem. Na przeciw rudla wznosi się mała jakby altanka z oknami, dla wypuszczania światła do środka okrętu, a w niej schodki prowadzące do tegoż środka czyli wewnątrz. Za tą budką umieszczana bywa busso-

la, czyli kompas żeglarski. Jest to igielka czyli strzałka żelazna namagnesowana, osadzona środkiem na trzpieniu tak lekko, że może ruszać się swobodnie w koło nie o. Strzałka ta żelazna magnesowana, to jest polarta o kamień zwany magnesem, nabiera przez to potarcie własności takiej, że zawsze usiłuje obrócić się jednym końcem na północ, drugim na południe; i przez tę własność służy do wskazania kierunku płynącemu okrętowi. Użycie busoli w XIV wieku dopiero upowszechnionem zostało. Przedtem żeglarze nieodważali się pusezać na dalekie morza, i brzegów się najczęściej trzymali; lub oddaliwszy się nieco od nich, kierowali się podług słońca, gwiazd i księżyca. Żegluga wtedy była bardzo ograniczona.

Wewnątrz okrętu dzieli się zwykle na dwie części: w przedniej jest skład towarów i łoża dla majków; w tylnej mieszkanie Kapitana i znakomitszych podróżnych. Na większych okrętach są tu pokoiki porządnie umeblowane z oknami wychodzącymi na morze. Spód okrętu obity bywa blachą miedzianą i smołą naprowadzony.

2. Okręt wojenny czyli liniowy.

Okręty liniowe są to statki pierwszej wielkości, stanowiące główną siłę floty. Miewają one do 150 armat uszykowanych na trzech pokładach, i do 1,000 żołnierzy. Są o trzech masztach i o dziesięciu żaglach. Ponurzają się w wodzie do trzydziestu stóp, i dla tego nie mogą przybijać do lądu, kiedy wody nie są dosyć głębokie. Mają więc zawsze przy sobie kilka szalup, to jest statków mniejszych na których w takim przypadku przybija się do lądu; kiedy sam okręt stoi zdaleka na kotwicy.

Prócz wyżej wspomnianych dwóch gatunków okrętu: wojennego i kupieckiego, jest jeszcze wiele innych, które podług różnej swęj wielkości, formy, i przeznaczenia różne mają nazwiska, jako: Galera, Fregata, Kuter, Jacht, Bombarda i t. d.

Z figury dolnej okazującej przecięcie okrętu można powziąć jakiegokolwiek wyobrażenie o wewnętrznej jego budowie, a linia pozioma oznacza dopóki zanurza się w wodzie.

CENA PRENUMERATY NA SKARBIEC.

z Rycinami Koloroweni:

Rocznie złp. 36.

Kwartalnie 9.

z Rycinami Czarnemi:

Rocznie złp. 24.

Kwartalnie 6.

